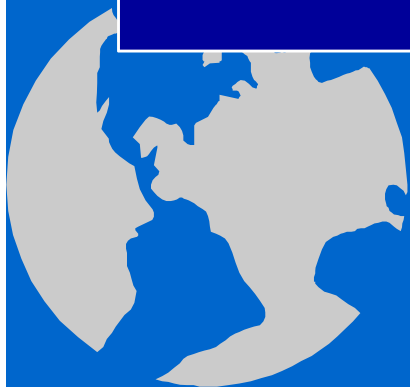

ПОГЛАВЉЕ 4

ИДЕНТИФИКАЦИЈА ОБЛИКА УГРОЖАВАЊА ПРАВНОГ ЛИЦА

Горан Мандић

Крађа

Члан 203 КЗ, се односи на крађу:

- (1) Ко туђу покретну ствар одузме другом у намери да њеним присвајањем себи или другом прибави противправну имовинску корист, казниће се новчаном казном или затвором до три године.
- (2) За покушај дела из става 1. овог члана казниће се.

У наведеном члану јасно се издвајају три чињенице:

- да је објекат крађе туђа покретна ствар (која се налази у притежању другог лица),
- да је радња извршена одузимањем и
- да је постојала намера да се себи или другом прибави противправна имовинска корист.

Крађа

- ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ
- *Покретна ствар*
- *Ствар представља материјални део природе (без обзира на агрегатно стање) укључујући и животиње, који се налази у човековом поседу, власти и над којом он има контролу.*
- На првом месту, да би нека ствар могла бити предмет крађе, мора бити покретна.
- Под покретном ствари, у смислу овог кривичног дела, подразумева се свака ствар која може бити померена, односно покренута с места на коме се налазила и однесена.

Крађа

- Тумачење законске одредбе
- *Покретна ствар*
- Покретном ствари се сматра и свака
- произведена или сакупљена енергија за давање светлости, топлоте или кретања,
- телефонски импулс, као и
- рачунарски податак и рачунарски програм (КЗ, 2016, члан 112, став 16).

-
-
-

Крађа

- Тумачење законске одредбе
- *Одузимање туђе покретне ствари*

Радња извршења кривичног дела крађе састоји се
у одузимању туђе покретне ствари.

Крађа

- Тумачење законске одредбе
- *Одузимање туђе покретне ствари*
- Одузимање туђе покретне ствари представља свака радња којом се, *постигне да покретна ствар пређе из притежања дотадашњег притежаоца у притежање извршиоца кривичног дела или неког трећег лица по вољи извршиоца и то све без примене силе или претње непосредним нападом на живот или тело дотадашњег притежиоца, јер би у том случају било извршено разбојништво.*

Крађа

- ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ
- *Одузимање туђе покретне ствари*
- Одузимање покретне ствари се врши на разне начине и разним средствима.
- Може се употребити сопствена или механичка снага или користити разне направе, средства специјално направљена за те сврхе, као и приручна средстава.

Крађа

- ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ
- *Завршетак (извршење) крађе*
- Крађа је завршена када је извршилац одузимања, или неко треће лице по његовој вољи, *добило такву фактичку власт над украденом ствари да је у могућности да њом слободно располаже и да на њу утиче.*

Крађа

- ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ
- *Завриштак (извршење) крађе*
- Ово располагање и утицај *обавља се без сметњи дотадашњег притежаоца ствари и то на такав начин да овај не би могао поново да успостави своју власт и контролу над ствари, док не би ту власт одузео извршиоцу крађе или неком трећем лицу.*

Крађа

- ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ
- *Завршетак (извршење) крађе*
- Оно што је значајно са аспекта система корпоративне безбедности је уочити чињеницу када је крађа завршена.
- *Углавном можемо рећи да је крађа завршена онда када је извршилац узео покретну ствар тако да под уобичајеним условима не постоји никаква сметња да је по узимању накнадно изнесе из простора у којем се ствар налазила.*

Крађа

- ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ
- *Завриетак (извршење) крађе*
- То је случај када за извршиоца крађе више не постоји реална опасност да може на било који начин бити спречен да однесе узете покретне ствари.
- Тако би у малопродајном објекту крађа била довршена, у више случајева, на пример ако би **извршилац сакрио ствар** (стављањем у џеп или коришћењем неког приручног средства), или ако би са узетим стварима **напустио малопродајни објекат**, или његов део у коме се продаје сродна и слична роба.

Крађа

- ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ
- *Завриетак (извршење) крађе*
- Крађа је такође завршена и у случају ако је извршилац крађе ствар сакрио са намером да је касније однесе, а има могућност да легитимно и неки други пут слободно уђе у ту просторију (нпр. ради наставка започетих радова).

Крађа

- ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ
- *Завршетак (извршење) крађе*
- Дакле, за постојање одузимања покретне ствари, односно извршеног дела крађе важно је да је ствар у притежању извршиоца, односно да је фактичко располагање са ствари ранијег држаоца прекинуто, а успостављено располагање од стране извршиоца.
- Значи да је кривично дело крађе *извршено самим чином одузимања туђе покретне ствари.*

Крађа

- **ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ**
- *Завршетак (извршење) крађе*
- Знање о томе да ли је крађа довршена или је остала у покушају неопходно је поседовати, да би се на адекватан начин предузеле одређене проактивне мере које спроводи служба физичког обезбеђења (контролна делатност и заседа) о чему ће бити више речи у делу који се односи на ову област.

Крађа

- ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ
- *Прибављање противправне имовинске користи*
- Одузимање другом туђе покретне ствари представља кривично дело крађе само ако је одузимање *извршено у намери да се присвајањем туђе покретне ствари прибави себи или другом противправна имовинска корист.*

Крађа

- ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ
- *Прибављање противправне имовинске користи*
- Ако одузимање ствари није извршено у наведеној намери не постоји крађа, али може постојати неко друго кривично дело (одузимање туђе ствари и неовлашћено коришћење туђег возила).

Крађа

- **ТУМАЧЕЊЕ ЗАКОНСКЕ ОДРЕДБЕ**
- На крају, овде је неопходно указати на чињеницу, да КЗ не третира ово инкриминисано дело **као посебно кривично дело**, ако га је извршио запослени према **имовини правног лица где ради.**
- Због друштвене опасности, ово дело би требало да буде посебно санкционисано јер се његовим чињењем може нанети већа штета правном лицу, а уједно се и **теже нарушава однос поверења између запослених и послодаваца.**

ТЕШКА КРАЂА

- *Законске одредбе*
- Члан 204 КЗ се односи на тешку крађу:
- (1) Учинилац дела крађе (члан 203) казниће се затвором од једне до осам година, ако је крађа извршена:
  - 1) *обијањем или проваљивањем затворених зграда, станова, соба, касе, ормана или других затворених простора или савлађивањем механичких, електронских или других већих препрека;*
  - 2) *од стране групе;* (група је најмање три лица повезаних ради трајног или повременог вршења кривичних дела која не мора да има дефинисане улоге својих чланова, континуитет чланства или развијену структуру (КЗ, члан 112, став 22).

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

- *Законске одредбе*
- 3) на нарочито опасан или нарочито дрзак начин;
- 4) од стране лица које је при себи имало какво оружје или опасно оруђе ради напада или одбране;
- 5) за време пожара, поплаве, земљотреса или другог удеса;
- 6) искоришћавањем беспомоћности или другог тешког стања неког лица.

ТЕШКА КРАЂА

- *Тумачење законске одредбе*
- Из наведеног следи да *обична крађа* постаје тешка крађа онда када је извршена *под отежавајућим околностима*. Те околности се односе на *начин извршења крађе, посебну опасност од извршиоца, коришћење посебне ситуације за извршење дела и вредности украдених ствари*.
- Са аспекта система корпоративне безбедности најзначајнији је став 1, тачка 1, одакле произлази да се ово *кривично дело може извести обијањем или проваљивањем затворених зграда, станова, соба, касе, ормана или других затворених простора или савлађивањем механичких, електронских или других већих препрека*.

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

- *Тумачење законске одредбе*
- Као **затворени простор** законодавац наводи зграде, станове, собе, касе и ормане, као и друге просторе.
- Прво треба напоменути да се под затвореним простором подразумева **сваки простор** у који се **не може** приступити без претходног уклањања препрека које су постављене у циљу спречавања неовлашћеног уласка и приступа у тај простор.

ТЕШКА КРАЂА

- *Тумачење законске одредбе*
- Уједно је неопходно да је јасно видљива и недвосмислена намера корисника простора да га учини затвореним, тако да се у њега *не може ући без обијања или проваљивања*, односно *да је затворен спољашњим периметрима*, тако да је у њега *могуће ући коришћењем само* за то предвиђених *места* која се повремено или редовно користе за улажење или приступ простору на унапред утврђен начин.

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

- *Тумачење законске одредбе*
- Затворени простори могу бити *непокретни* (зграде – малопродајни објекти, апотеке, угоститељски објекти, складишта, бензинске пумпе, банке, поште, затим станови, собе, ограђено земљиште...) и *покретни* (касе, ормани, писаћи столови, сандуци, аутомобили..).

ТЕШКА КРАЂА

- *Тумачење законске одредбе*
- *Величина простора, као и начин на који је простор затворен и средство које је коришћено за затварање простора,*
- *нису битни за сам појам затворености*
- *једино је важно да је препрека за улажење у про-стор стављена тако да се њоме недвосмислено лицима спречава приступ и улажење у тај простор.*

ТЕШКА КРАЂА

- *Механичке, електронске и друге веће препреке*
- За разлику од претходних класификација овог кривичног дела, законодавац сада по први пут уводи појам савлађивања механичких и електронских препрека, задржавајући појам других већих препрека.
- Под механичким препрекама подразумевају се механичка средства заштите постављена у функцији већих препрека са циљем спречавања неовлашћеног уласка и приступа у простор који штите. То могу бити на пример заштитне металне ролетне, решетке које могу бити постављене на свим отворима и ограда од чврстог материјала постављене око објеката или земљишта.

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

- *Механичке, електронске и друге веће препреке*
- Електронске препреке се односе на противпровалне алармне системе и системе видео обезбеђења који су са њима интегрисани, као и на интегрисане електронске системе заштите.
- Поменути системи имају функцију детекције неовлашћеног уласка уштићени простор и обавештавање заинтересованог лица о том штетном догађају.

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

- *Механичке, електронске и друге веће препреке*
- Када говоримо о *другим већим препрекама* треба напоменути да рецимо ограда треба да буде тако постављена да својом висином и материјалом од кога је направљена, јасно представља препреку за лица која желе да је савладају. Неопходно је да се ради о *правим и озбиљним препрекама* за чије савлађивање и уклањање је потребно одређено деловање *извршиоца.*

•
•
•

ТЕШКА КРАЂА

Обијање и проваљивање

- Разлика између обијања и проваљивања је у томе што се код *обијања препреке отклањају њиховим оштећењем или уништавањем уз употребу механичке силе,*
- док се код *проваљивања препреке отклањају без оштећења.*

ТЕШКА КРАЂА

Обијање и проваљивање

- Са аспекта система корпоративне безбедности веома је значајно да наведене карактеристике и то првенствено у ставу 1, тачка 1, овог кривичног дела директно штите имовину правног субјекта, али и донекле индиректно усмеравају начине заштите правног лица, јер што је имовина боље заштићена, посебно механичким и електронским системима заштите, то је и лакша класификација овог дела.

ТЕШКА КРАЂА

Учиниоци тешких крађа и припрема извршења

- Тешке крађе врше и *пригодни и професионални учиниоци*, мада је друга категорија далеко више заступљена, често организована у мање или веће групе.
- Пре извршења овог дела, професионални учиниоци прикупљају информације и податке, анализирају их и на основу тога врше процену објекта који је мета напада.

ТЕШКА КРАЂА

Учиниоци тешких крађа и припрема извршења

- Два су основна критеријума која учиниоци тешких крађа узимају у обзир приликом планирања њиховог извршења.
- Први, да су сигурни да ће у објекту пронаћи новац, хартије од вредности, злато или неке друге вредне предмете и други, да објекат није тако физичко-технички заштићен да се не би могла реализовати криминална делатност, односно да је велики ризик да буду откривени и брзо ухваћени (Бошковић, 1998 : 103).

ТЕШКА КРАЂА

Учиниоци тешких крађа и припрема извршења

- До информација о вредностима које могу бити предмет тешке крађе и о стању техничке заштите у појединим случајевима могу доћи *непосредном опсервацијом простора и посетом правном субјекту са неким легитимним разлогом.*

ТЕШКА КРАЂА

Учиниоци тешких крађа и припрема извршења

- У овим радњама и поступцима, које претходе кривичном делу, веома често им *запослени у правном субјекту углавном несвесно помажу*, износећи јавно битне податке који су опредељујући за добру процену вредности које могу бити предмет тешке крађе и стања система корпоративне безбедности у правном лицу, посебно стања физичког и техничког обезбеђења, као и неких безбедносно заштитних процедура у оквиру правног субјекта.

ТЕШКА КРАЂА

Пропусти система корпоративне безбедности који погодују извршењу тешке крађе

- *Неадекватна и лоша техничка и физичка заштита, лоше безбедносне процедуре,*
- *непознавање проактивних мера и*
- *лоша процена угрожености, безбедности и ризика, само олакшавају вршење тешких крађа..*

ТЕШКА КРАЂА

Пропусти система корпоративне безбедности који погодују извршењу тешке крађе

- Поред наведеног, често се у правним субјектима *не поштују основна правила спровођења мера обезбеђења лица, имовине и пословања*, што додатно погодује и олакшава извршење дела тешке крађе.

ТЕШКА КРАЂА

Пропусти система корпоративне безбедности који погодују извршењу тешке крађе

- Велики степен одговорности је на одговорним лицима у правном субјекту јер, иако је систем корпоративне безбедности објективно лош, одговорни субјективно процењују систем као добар и тако се ствара лажна слика која не може да превари професионалне извршиоце ових дела.

ТЕШКА КРАЂА

Пропусти система корпоративне безбедности који погодују извршењу тешке крађе

- Поред наведеног често се не поштује благајнички максимум који је по закону или интерним актима правног субјекта дефинисан, па се у касама држи већа количина новца него што је дозвољено.
- Поред те грешке (намерне или случајне), уз недовољно поштовање културе пословне заштите, створени су добри предуслови за професионалце који изводе ову
- врсту кривичних дела.

ТЕШКА КРАЂА

Пропусти система корпоративне безбедности који погодују извршењу тешке крађе

- Искуства из праксе указују на чињеницу да се у неким случајевима *аматерски и лоше поставља систем техничке заштите*, где се одређени потенцијални улази уштићени простор уопште не обезбеђују ни механичким ни електронским средствима заштите.

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

*Пропусти система корпоративне
безбедности који погодују извршењу
тешке крађе*

- „Све обезбеди“,
- а не обезбеди приступ пожарним мердевинама, или
- прозор на тоалету или
- приступ неким споредним просторијама.

•
•
•

ТЕШКА КРАЂА

Пропусти система корпоративне безбедности који погодују извршењу тешке крађе

- Оваквих примера, на жалост, има много у нашем окружењу и сви они недвосмислено указују на пропусте који погодују, олакшавају и може се рећи омогућавају извршење дела тешке крађе.

ТЕШКА КРАЂА

Проактивне и реактивне мере код теških крађа

- Анализом *пропушта* *руководећих структура* правног лица и *критеријума* које *извршиоци* *теških крађа* узимају у *обзир* приликом планирања њиховог извршења, намеће се закључак да је неопходна боља организација и спровођење, како проактивних тако и реактивних мера система корпоративне безбедности.

ТЕШКА КРАЂА

Проактивне и реактивне мере код тежких крађа

- На првом месту неопходно је да *власник капитала и руководство правног лица* схвате значај система корпоративне безбедности, недвосмислено му пруже комплетну подршку и омогуће спровођење проактивних и реактивних мера у функцији супротстављања тежким крађама

ТЕШКА КРАЂА

Проактивне и реактивне мере код тешких крађа

- Проактивне мере се спроводе у *два основна правца.*
- *Прво се континуираним радом утиче на подизање културе пословне заштите запослених кроз њихову самозаштитну функцију која подразумева придржавање и спровођење прописаних безбедносно заштитних процедура.*

ТЕШКА КРАЂА

Проактивне и реактивне мере код тешких крађа

- *Поред тога, запослени се едукују о значају чувања информација о вредностима које могу бити мета учиниоца тешких крађа, као и о чувању информација о комплетном систему корпоративне безбедности (физичкој заштити, техничкој заштити и безбедносно заштитним процедурама).*

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

Проактивне и реактивне мере код тешких крађа

- *Друго*, само *пројектовање* система корпоративне безбедности треба спровести и реализовати *узимајући у обзир недостатке поменуте у претходном тексту* (положај касе, непоштовање благајничког максимума и лоша техничка заштита).

ТЕШКА КРАЂА

Проактивне и реактивне мере код тежких крађа

- Пројектовани систем корпоративне безбедности, односно *физичко и техничко обезбеђење*, мора бити исправно устројено и мора функционисати по унапред дефинисаним безбедносним процедурама.

ТЕШКА КРАЂА

Проактивне и реактивне мере код тежких крађа

- Код *техничке* заштите неопходно је користити *адекватну механичку заштиту и противпровалне алармне системе*, по могућству у комбинацији *са системом видео обезбеђења уз надзор службеника обезбеђења* који може бити лоциран у објекту или у дислоцираном контролном центру.

ТЕШКА КРАЂА

Проактивне и реактивне мере код тешких крађа

- Проактивна мера у оквиру система корпоративне безбедности односи се и на *постојање устројене и ажурне евиденције вредности* које могу бити мета тешких крађа, односно техничких средстава која се користе у процесу рада правног субјекта, као и *њихово обележавање на одређене начине.*

ТЕШКА КРАЂА

Проактивне и реактивне мере код тешких крађа

- *Реактивне мере се обављају у два правца.*
- Обезбеђење лица
- Откривање потенцијалних пропуста који су омогућили извршење тешке крађе и предузимање новодефинисаних мера да би се уочени пропусти отклонили.

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

Фингирање тешке крађе

У пракси се дешава и да се тешка крађа фингира од стране запосленог у правном лицу, у циљу:

- прикривања кривичних дела које је он претходно учинио,
- наплате осигурања, или
- избегавања обавеза према комитентима.

ТЕШКА КРАЂА

Фингирање тешке крађе

- Претходно извршена кривична дела углавном могу бити *проневера, утаја и присвајање одређене робе за сопствене потребе*. Ово дело се најчешћи фингира у малопродајним објектима, стовариштима и магацинима, као и у канцеларијском простору, на првом месту благајнама.

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

Фингирање тешке крађе

- Извршиоци могу бити руководиоци објеката (пословође, шефови стоваришта..) и остали запослени (продавци, магационери, благајници,...).
- *Код наплате осигурања*, претходно се роба, вредне ствари и имовина осигурају код осигуравајућих кућа. Затим се односе из простора у коме се налазе, а после тога се фингира тешка крађа, да би се наплатило осигурање.

ТЕШКА КРАЂА

Фингирање тешке крађе

- Фингирање је посебно изражено у великим магацинима где се изнајмљује магацински простор парцијално и који самим тим користи више правних лица.
- У оваквом простору је немогуће увести јединствену контролу робе која улази и излази из магацина, што директно омогућава фингирање тешке крађе.

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

Фингирање тешке крађе

Углавном се у припреми фингирања, одређени временски период пре самог извршења фингирања тешке крађе, **фалсификује документација уласка и изласка робе из магацина, или се само документима фиктивно приказује улаз робе у магацин.**

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

Фингирање тешке крађе

Извршиоци могу бити

- *власници и*
- *одговорна лица правног лица која су изнајмила магацински простор, као и*
- *лица запослена код њега, с тим што мотиви могу бити различити.*

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

Фингирање тешке крађе

- Ако су извршиоци власници, мотив је остварење противправне имовинске користи која се остварује наплатом осигурања и продајом „нестале“ робе на „црно“.

-
-
-

ТЕШКА КРАЂА

Фингирање тешке крађе

- Код одговорних лица мотив може бити или наплата осигурања, или прикривање раније извршених инкриминисаних дела, док је,
- **уколико су извршиоци запослени,** мотив прикривање раније извршене проневере, или присвајања робе за сопствене потребе.